

ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО БЪДЕЩЕТО НА

КРАЙРЕЧНИТЕ ПРОСТРАНСТВА НА РЕКА МАРИЦА

В ПЛОВДИВ

Интегрирана визия и стратегически препоръки за развитието на река Марица като ключов обществен актив на град Пловдив

АВТОРИ НА ДОКЛАДА:
Зоя Георгиева – БГ Бъди Активен
Симеон Миланов – Екипът на София

BG BE ACTIVE

ПЛОВДИВ Град за хората

Национална мрежа за развитие

ЕКИПЪТ НА СОФИЯ

Съфинансирано от Европейския съюз

Съфинансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния(ите) автор(и) и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито EACEA.

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод + Методологична рамка 03

1. Въведение 04

2. Въведение в методологията на полевата работилница 08

3. Изводи от тематичните групи 15

4. Споделена визия: „Марица – единен зелен и жизнен коридор“ 22

5. Ръководни принципи за развитие 23

6. Стратегически препоръки 24

7. Заключение и бъдещи стъпки 26

Увод + Методологична рамка

Настоящият документ излага единна позиция, формирана в резултат на проведения "Форум Марица – Национални политики и местни решения за водните ресурси", който обедини експерти, активни граждани и заинтересовани страни. Анализът на текущото състояние на крайречните пространства, проведен чрез международно признатата методология Place Game – прилагана и фасилитирана от сдружение БГ Бъди Активен, разкрива сериозно несъответствие между огромния потенциал на реката и нейното реално състояние. Оценките показват критично ниски нива на комфорт, социална активност и функционалност, което превръща реката в пренебрегната и бариерна зона в сърцето на града.

В отговор, ние предлагаме споделена визия за трансформацията на Марица в интегриран, зелен и жизнен коридор – място за отдих, спорт, култура и връзка с природата, което е достъпно, безопасно и привлекателно за всички. Тази позиция е подкрепена от пет ръководни принципа и набор от стратегически препоръки, насочени към незабавни подобрения и дългосрочно устойчиво развитие. Призоваваме за обединени и координирани действия от страна на всички институции и обществеността за реализирането на тази визия.

БГ Бъди Активен е българско социално предприятие, което разработва и прилага плейсмейкинг подходи за трансформация на публични пространства чрез активно участие на местните общности.

Работата на организацията се фокусира върху връзката между физическата среда, социалната динамика и общественото здраве, като използва анализ, теренна работа и фасилитирани процеси. В своята практика организацията има дългогодишен опит в реализирането на проекти и процеси за активиране на публични пространства в партньорство с местни общности и институции в различни градски контексти.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Общ контекст и цели на събитието

- Целева аудитория
- Формат и програма на форум

На 26 септември в Пловдив се проведе първото издание на Форум „Марица“, озаглавено „Национални политики и местни решения за водните ресурси“. Събитието, организирано от членовете на „Национална мрежа за развитие“ – „БГ Бъди Активен“, „Пловдив – Град за хората“, „Екипът на София“, както и Община “Пловдив”, събра на едно място експерти, представители на институции, бизнес и граждански организации. Основната цел на форума беше да се инициира ползотворен междусекторен диалог за предизвикателствата и възможностите пред управлението на водните ресурси в България, като се потърси баланс между националните стратегии и тяхното прилагане на местно ниво.

Форумът беше структуриран в няколко ключови компонента, за да насърчи обмена на знания и изграждането на партньорства:

- **Експертни панели:** Кратки презентации от специалисти, които очертаха макрорамката на националните политики в областта на водите;
- **Институционални дискусии:** Панели с представители на различни министерства и ведомства за обсъждане на пресечните точки и конфликтните зони между секторните политики;
- **Акцент върху местните решения:** Втората част на събитието беше фокусирана върху прилагането на политиките на регионално ниво, с конкретен казус – река Марица в Пловдив.
- **Работилници:** Интерактивни формати за отворен диалог, генериране на идеи и създаване на споделена визия за бъдещето на водните ресурси.

Форумът беше структуриран в **две основни части** с ясно разграничени компоненти, насочени към насърчаване на обмена на знания и изграждане на партньорства:

Първа част: Макрорамка на националните политики

Първата част на форума беше фокусирана върху представянето на националните политики и стратегически рамки в областта на управлението на водните ресурси и включваше следните компоненти:

Сектор	Обсъждани теми и предизвикателства
Околна среда	Управление на речните басейни, мониторинг на водите, натиск върху екосистемите, състояние на речните корита и биоразнообразието.
Земеделие	Устойчиво използване на водните ресурси за напояване, състояние на напоителните системи и конфликти с екологичното равновесие.
Туризъм	Потенциал на минералните води за балнео и СПА туризъм, развитие на маршрути около реки и езера, баланс между туристическото натоварване и опазването на ресурсите.
Градско развитие	Състояние на ВиК инфраструктурата, роля на градското планиране и инвестиции в публични водни пространства.
Здравеопазване	Здравни аспекти на питейната вода и нейното значение за общественото здраве.

Дискусиите изведоха на преден план необходимостта от интегриран подход и по-добра координация между отговорните институции, за да се преодолеят съществуващите конфликти и дублиране на политики.

Втора част:
Прилагане на политиките на местно ниво

Втората част на събитието, концептуално разработена и реализирана от екипа на БГ Бъди Активен, беше фокусирана върху прилагането на политиките на регионално ниво чрез конкретен казус – река Марица в гр. Пловдив.

- Акцент върху местните решения: Анализ и оценка на крайречните пространства чрез теренна работа и плейсмейкинг подход, насочени към идентифициране на конкретни предизвикателства, потенциали и приложими решения в контекста на град Пловдив.
- Работилници: Интерактивни формати за отворен диалог, генериране на идеи и създаване на споделена визия за бъдещето на водните ресурси, фасилитирани от екипа на БГ Бъди Активен с фокус върху гражданското участие

Във форума взеха участие широк кръг от експерти и заинтересовани страни, сред които:

- инж. Иван Иванов - председател на „Българска асоциация по водите“
- инж. Величко Величков - изпълнителен директор на „Българската асоциация по подземни води“
- д-р Иво Анев - член на „Българска асоциация за термално наследство“ и на “Екипът на София”
- инж. Жана Величкова - изпълнителен директор на „Асоциацията на производителите на безалкохолни напитки в България“
- Петко Черкезов - член на управителния съвет на „Българската асоциация на зърнопроизводителите“
- Екатерина Бонева и Румен Стойков - ръководители в

сектор „Водни ресурси“ от Националната електрическа компания

- доц. д-р Ангел Джамбов - доцент към Катедрата по хигиена към Медицински университет – Пловдив
- инж. Никола Кърнолски - главен инженер на „Напоителни системи – клон Марица“ – Пловдив
- Жаклин Цочева - директор „Корпоративни комуникации, регулаторни въпроси и устойчиво развитие“ в Кока-Кола ХБК България
- арх. Яна Желязкова - главен архитект на Община Пловдив

Участието на представители на местната власт, експерти и граждани беше ключово за създаването на конструктивен диалог и за търсенето на устойчиви и споделени решения за бъдещето на водните ресурси в България.

Чрез специално организирана полева работилница участниците имаха възможност да изследват пространството край реката, да обсъдят предизвикателствата и възможностите, и да формулират конкретни предложения за нейното бъдеще.

Работилницата беше ключов елемент от форума, поставяйки администрацията, гражданите и експертите в общо поле на работа към споделена визия. Формулираните идеи и насоки в четири тематични групи очертаха основите на процес, който тепърва предстои да се надгражда чрез координирани действия, планиране и партньорства в ежегодни издания на форума организирани съвместно с местната администрация, експертната общност и гражданите на Пловдив.

2. ВЪВЕДЕНИЕ В МЕТОДОЛОГИЯТА НА ПОЛЕВАТА РАБОТИЛНИЦА

- Подход и фасилитация
- Използвани инструменти и формати
- Организация на участниците

***Place Game** в действие (Група 2 - Публични пространства и достъп)*

Place Game е бърз, интерактивен и ангажиращ инструмент за оценка на обществени пространства, който се провежда на терен. Той позволява на общността - граждани, експерти, представители на институции и бизнес - да анализират дадено място през призмата на човешкото преживяване и да предложат конкретни, изпълними идеи за неговото подобрение. Методологията е базирана на десетилетия опит на Project for Public Spaces и се фокусира върху четири ключови качества, които правят едно място успешно:

1. **Достъп и връзки (Access & Linkages):** Оценява колко лесно и безопасно се стига до мястото, както пеша, така и с други видове транспорт. Анализира се видимостта, свързаността с околните зони и яснотата на навигацията.
2. **Комфорт и имидж (Comfort & Image):** Разглежда усещането за безопасност, чистота и цялостна привлекателност на пространството. Включва наличието на места за сядане, усещането за мащаб и качеството на поддръжка.
3. **Дейности и функции (Uses & Activities):** Фокусира се върху наличието на разнообразни неща за правене. Успешните места предлагат множество дейности и привличат различни групи от хора през целия ден. Тук се прилага и концепцията „Силата на десетте“ (Power of 10), според която едно място е наистина добро, ако предлага поне десет различни неща за правене.
4. **Социализация (Sociability):** Измерва дали мястото насърчава общуването между хората. Това е най-трудната за постигане характеристика и включва елементи като приятелска атмосфера, възможности за доброволчество и усещане за гордост и принадлежност.

Процесът на Place Game преминава през наблюдение, споделяне на впечатления и генериране на идеи, които се разделят на краткосрочни („бързи победи“) и дългосрочни („големи проекти“).

Работилницата беше организирана за приблизително 50 участници и следваше ясна структура, за да се постигнат максимални резултати в рамките на един следобед.

Процесът беше разделен на няколко етапа, всеки с ясна цел и фасилитиран от организационния екип, както следва:

1. **Въведение в метода:** Участниците бяха запознати с основните принципи на Place Game и четирите ключови критерия за оценка. Беше обяснен целият процес – от индивидуалното наблюдение до финалното представяне на идеи.
2. **Теренна работа:** Това беше същинската част от работилницата, разделена на три стъпки:
    - Наблюдение: Участниците се разпръснаха в своята определена зона, за да наблюдават, слушат и усещат мястото, попълвайки индивидуално своите работни листове.
    - Обсъждане: Групите се събраха, за да споделят личните си наблюдения, да идентифицират общи впечатления и да обсъдят различията в оценките си.
    - Генериране на идеи: На базата на общия анализ, всяка група генерира идеи, разделени на „бързи победи“ (изпълними до 1 година) и „големи проекти“ (средносрочни намеси).
3. **Синтез и избор:** След връщането от терен, групите синтезираха идеите си, като използваха матрица „Въздействие/Изпълнимост“, за да изберат две водещи идеи и една управленска мярка.
4. **Обща визия и пътна карта:** Бяха сформирани смесени групи, които формулираха обща визия за „Марица 2026“ и нанесоха осемте най-добри идеи на голяма карта, определяйки отговорници и първи стъпки.
5. **Представяне и финал:** Всяка от четирите основни групи представи своите две водещи идеи пред всички участници.

Използвани инструменти и формати

Place Game в действие (Група Комуникация и гражданско участие)

За ефективното провеждане на работилницата бяха използвани следните материали:

- Работни листове (Place Game Forms): Всеки участник получи разпечатан формуляр за оценка, базиран на четирите ключови критерия, с полета за коментари и бележки.
- Карти на зоните: Всяка група разполагаше с карти на своя участък от поречието на реката.
- Формуляри „От идея до първи дейности“: Използвани за детайлно описание на генерираните идеи.
- Матрица „Въздействие/Изпълнимост“: Визуален инструмент за приоритизиране на идеите.
- Голяма карта (формат A0): Използвана за създаване на финална „пътна карта“ с обобщените и приоритизирани проекти.
- Визуални материали: Маркери, лепящи листчета и други пособия за улесняване на груповата работа.

Група 1
Природа и екология

Група 2
Публични пространства и достъп

Група 3
Култура, спорт и събития

Група 4
Комуникация и гражданско участие

Организация на участниците

Участниците бяха разпределени в четири тематични групи, всяка от които фокусира работата си върху конкретен участък от поречието на река Марица, избран заради своя специфичен потенциал и предизвикателства.

Група	Тема	Участък за наблюдение	Фокус на анализа
1	Природа и екология	Зоната около остров "Адата"	Оценка на екологичния потенциал и човешкото въздействие.
2	Публични пространства и достъп	Пространството източно и западно от моста на бул. "Васил Априлов"	Анализ на достъпността, свързаността и потенциала за създаване на публични пространства.
3	Култура, спорт и събития	Широките тревни площи на северния бряг, западно от моста на Панаира	Оценка на потенциала за провеждане на фестивали, спортни и културни събития.
4	Комуникация и гражданско участие	Новоизградените зони за отдих до реката	Наблюдение на реалното използване на пространствата и нуждата от допълнителна комуникация и ангажиране на общността.

Всяка група имаше определен фасилитатор и писар от организационния екип, а участниците в нея избраха вътрешни роли (говорител, пазител на времето, фотограф), за да се гарантира гладкото протичане на работата. Този подход позволи на участниците не само да генерират идеи, но и да ги обвържат с конкретни места и реални наблюдения, превръщайки работилницата в ефективен инструмент за създаване на споделена и практически ориентирана визия за бъдещето на река Марица.

3. ИЗВОДИ ОТ ТЕМАТИЧНИТЕ ГРУПИ

Гласът на гражданите за река Марица

Река Марица е не просто географска характеристика на Пловдив, а негова историческа и природна ос, притежаваща огромен, но до голяма степен нереализиран потенциал. В рамките на форум „Марица“, чрез серия от теренни проучвания и работни групи, беше направен анализ на състоянието на крайречните зони. Този документ синтезира резултатите от този процес и представя консенсусна позиция относно необходимите стъпки за превръщането на реката в ценен обществен актив.

Оценка на текущото състояние и изводи от тематичните групи

Приложената методология Place Game позволи структурирана оценка на различни участъци по поречието на реката. Резултатите са недвусмислени и тревожни. Въпреки природните си дадености, изследваните зони страдат от системни проблеми, които ги правят непривлекателни и нефункционални.

Критерий по Place Game	Средна оценка (обобщена)	Констатация
Комфорт и имидж	Лошо (1.75/4)	Пространствата се възприемат като неподдържани, мръсни и некомфортни. Липсата на базови удобства като пейки е критична.
Достъп и връзки	Лошо (2.25/4)	Въпреки физическата близост, достъпът е затруднен, а навигацията е силно ограничена поради пълната липса на информационни табели.
Социализация	Много лошо (1.5/4)	Зоните са социално пусти. Те не насърчават общуването и не привличат различни социални и възрастови групи.
Функции и дейности	Много лошо (1.5/4)	Липсва разнообразие от функции, събития и услуги, което води до ниска посещаемост и липса на икономическа жизненост.

Анализът показва, че река Марица в момента функционира по-скоро като бариера, отколкото като свързващ елемент в градската тъкан. Нейните пространства са пренебрегнати, което води до социална изолация и деградация на средата.

Генериране на идеи от тематичните групи

Група 1: Природа и екология

Ключов принцип: „Да запазим дивото“ – всяка интервенция следва да бъде ограничена, стратегически обоснована и в услуга на екологичната цялост на реката.

Тема: Оценка на екологичния потенциал на зоната около остров Адата

Визия: Запазване на Марица в нейния див вид и утвърждаването ѝ като природен оазис в градската среда, с ограничени и съобразени намеси, насочени към опазване на хабитатното разнообразие.

Основни изводи от оценката на състоянието:

Анализът на състоянието на зоната показа, че въпреки значителния природен и екологичен потенциал, пространството страда от липса на поддръжка, слаба достъпност, недостатъчна осветеност, липса на ясно обозначение и навигация. Комфортът за посетителите е нисък – липсват пейки и други удобства, а чувството за безопасност е ограничено. Зоната се възприема като недостатъчно социално активна – малко хора я използват за отдих или социални дейности. Въпреки това, мястото е ценно с биологичното си разнообразие и потенциала за образователна и доброволческа ангажираност. Общото заключение е, че бъдещото развитие на пространството трябва да бъде водено от екологични приоритети, а не от естетически или инфраструктурни съображения.

Краткосрочни предложения (0–90 дни):

Групата предлага въвеждането на редовно почистване от битови отпадъци и монтиране на минимални удобства – пейки и обозначени места за сядане, които да не нарушават природната среда. Предвижда се поставяне на образователни табели за биоразнообразието и инсталации като хотели за диви пчели. Предлага се също организиране на събития с деца и студенти, които да използват пространството за наблюдение на природата, игри и екологични

инициативи, с цел повишаване на екологичната култура и ангажираност на общността. Ключово е също така възобновяването на диалога с частните собственици на земята.

Дългосрочни предложения (1-5 години):

В стратегически план се предлага облагородяване на достъпа до остров Адата – чрез възстановяване и обезопасяване на стълбите – така че да се допуска контролиран достъп на малки групи с образователна цел. Като ключова мярка се посочва нуждата от изработване на дългосрочна стратегия и пътна карта за устойчивото управление на екологичните зони около реката, в координация с институции като Басейнова дирекция, собствениците на земята и други заинтересовани страни. Подчертава се, че всяка бъдеща намеса трябва да бъде стратегически обоснована, да стъпва на наблюдение и гражданско участие, и да не нарушава дивата същност на реката.

Група 2: Публични пространства и достъп

Ключов принцип: „Интеграция, не изолация.“ Реката трябва да бъде физически, визуално и социално свързана с града чрез достъпни маршрути, отворени пространства и активно използване от всички групи граждани.

Тема: Достъпност и интеграция на Марица в градската тъкан

Визия: Трансформация на реката в активна част от ежедневието на пловдивчани чрез премахване на физическата и психологическата “граница” между града и реката.

Основни изводи от оценката на състоянието:

Оценката на избраната локация разкри значителни затруднения в достъпността, липса на навигационни елементи и слабо усещане за сигурност. Пространството е относително видимо, но трудодостъпно и недостатъчно свързано с пешеходни маршрути и обществения транспорт. Наблюдава се слаба социална активност, ниска степен на ангажираност и ограничено присъствие на хора в различни

възрастови групи. Мястото не се възприема като привлекателно за отдих, а икономическата жизненост е слаба поради липса на услуги, магазини и обществени събития.

Краткосрочни предложения (0–90 дни):

Предлага се поставяне на информационни табели, обозначаване на маршрути и зони с природен или културен интерес, както и подобряване на чистотата и поставяне на кошчета за отпадъци. В допълнение се препоръчва изграждане на базови удобства като пейки и преносими тоалетни, както и подобряване на видимостта и сигурността чрез осветление и обозначени подстъпи.

Дългосрочни предложения (1-5 години):

Сред стратегическите предложения са осигуряване на универсална достъпност чрез рампи и стъпала, създаване на нови спирки на градския транспорт и преосмисляне на физическата бариера между улицата и реката. Допълнително се предлага въвеждане на нови функции в речното корито, включително водни спортове, след санитарна проверка и съобразени със статута на реката по Натура 2000, с цел активиране на пространството и разширяване на неговата употреба.

Група 3: Култура, спорт и събития

Тема: Съживяване на пространствата чрез активности и културни инициативи

Визия: Превръщане на Марица в културна и спортна арена – централно място за отдих и събития, генериращо обществен интерес и виталност.

Ключов принцип:„Активността ражда привличане.“ Чрез системни културни и спортни събития Марица може да стане притегателен център за социален, културен и икономически живот.

Основни изводи от оценката на състоянието:

Избраната зона показва добър потенциал по отношение на достъпност и видимост, но страда от липса на поддръжка, ниско ниво на комфорт и слабо развита функционалност. Има известна социална активност, но тя не е устойчива и не обхваща широки възрастови и социални групи. Честотата на събитията е ниска, а икономическата активност е ограничена. Налице е нужда от бързи интервенции, които да подобрят условията и да подготвят терена за по-големи културни и спортни трансформации.

Краткосрочни предложения (0–90 дни):

Препоръчва се редовно почистване, поставяне на кошчета за отпадъци, пейки и стендове с информация за историята, флората и фауната. В допълнение се предлагат временни културни събития, изложби, спортни инсталации (напр. волейболни мрежи, тенис маси) и образователни разходки с деца и студенти.

Дългосрочни предложения (1-5 години):

Сред стратегическите идеи са създаване на трасе за водни спортове (кану-каяк), ежегодни състезания (напр. по риболов), иновативни водни атракции като понтонна сцена за концерти, както и изграждане на нова открита културна инфраструктура. Целта е зоната около реката да се превърне в многофункционален културен хъб, използващ потенциала на водното пространство.

Група 4: Комуникация и гражданско участие

Тема: Гражданско участие и сътворчество в поддържането и развитието на Марица

Визия: Превръщане на Марица в жива част от ежедневието на хората чрез съвместни действия, комуникация и трайно чувство за принадлежност.

Ключов принцип: „Създаваме заедно, за да пазим заедно.“ Устойчивата грижа за реката зависи от степента, в която гражданите се чувстват нейни създатели и пазители.

Основни изводи:

Оценките показват, че пространството все още не се възприема като приветливо – липсва усещане за сигурност, комфорт и социална привлекателност. Достъпността и ориентацията са слаби, а социалната активност е ограничена. Гражданите не разпознават реката като свое място, но съществува потенциал за доброволчество и участие при подходящи инициативи. Икономическата жизненост и функционалност на пространството са слабо развити.

Краткосрочни предложения (0–90 дни):

Предлага се активиране на зоната чрез събития за социализация – рождени дни, срещи, културни прояви. Насърчава се включването на гражданите в почистване, облагородяване и изграждане на зони за отдих. Препоръчва се поставяне, безопасни пешеходни пътеки и образователни табели, насочени към деца и младежи.

Дългосрочни предложения (1-5 години):

Групата предлага институционализиране на сътворческия процес чрез партньорства между общината, експерти и граждански организации. Необходимо е премахване на физическите и психологическите бариери чрез преосмисляне на инфраструктурата (например чрез отваряне на визуална връзка с реката).

4. СПОДЕЛЕНА ВИЗИЯ: „МАРИЦА – ЕДИНЕН ЗЕЛЕН И ЖИЗНЕН КОРИДОР“

Нашата обща визия е река Марица да бъде напълно интегрирана в живота на Пловдив. Представяме си я като:

- **Зелен оазис:** Устойчиво управлявано пространство, което съхранява и обогатява своето биоразнообразие и предлага на гражданите директен досег с природата.
- **Социален център:** Привлекателно и достъпно място за срещи, отдих, спорт и културни събития, което събира различни общности.
- **Свързваща артерия:** Линеен парк, който осигурява безпроблемно пешеходно и велосипедно придвижване и свързва кварталите на града.

5. РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ ЗА РАЗВИТИЕ

Всяка бъдеща намеса по поречието на реката трябва да се ръководи от следните пет основни принципа:

1. **Природосъобразност:** Да се дава приоритет на опазването на екосистемите и да се използват природобазирани решения.

2. **Интеграция и свързаност:** Да се премахнат физическите и психологически бариери между града и реката, като се осигури плавен и логичен преход.

3. **Универсален дизайн и достъпност:** Да се гарантира, че пространствата са достъпни и удобни за ползване от всички, включително хора с намалена подвижност, родители с колички, деца и възрастни граждани.

4. **Многофункционалност и активност:** Да се създадат условия за широк спектър от дейности – от тихи зони за съзерцание до активни пространства за спорт и събития.

5. **Устойчива поддръжка:** Да се планира и осигури дългосрочна, системна поддръжка на чистотата, зелените площи и инфраструктурата.

6. СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

Въз основа на тези принципи, предлагаме следните стратегически направления за действие, включващи както незабавни мерки („бързи победи“), така и дългосрочни инвестиции:

Направление: Незабавно подобряване на средата и комфорта

- **Препоръка 1:** Да се въведе системен подход към почистването и поддръжката.
- **Препоръка 2:** Да се инсталират базови удобства: пейки, кошчета за отпадъци и преносими тоалетни.
- **Препоръка 3:** Да се подобри осветлението и да се обезопасят ключови пешеходни зони и пресичания.

Направление: Подобряване на достъпа и навигацията

- **Препоръка 4:** Да се реновират и изградят нови подстъпи, стълби и рампи към речното корито.
- **Препоръка 5:** Да се разработи и инсталира единна навигационна система с карти и указателни табели.

Направление: Активиране чрез съдържание и събития

- **Препоръка 6:** Да се създаде общински календар за културни и спортни събития по поречието на реката, включително насочвайки средства от Общинския културен календар приоритетно към събития, осъществявани край реката.
- **Препоръка 7:** Да се насърчат образователни инициативи и еко-маршрути за деца и възрастни, ангажирайки преподавателските колективи на общинските училища.

Направление: Дългосрочно стратегическо планиране

- **Препоръка 8:** Да се възложи изработването на цялостна пространствена концепция за развитието на крайречните територии.
- **Препоръка 9:** Да се преосмисли инфраструктурата (напр. бетонни огради) с цел по-добра визуална и физическа интеграция.
- **Препоръка 10:** Да се проучат възможностите за развитие на воден транспорт и спорт, след провеждане на необходимите санитарни анализи.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ И БЪДЕЩИ СТЪПКИ

Призив за действие

Настоящата позиция представлява ясен призив за незабавни и целенасочени действия. Превръщането на река Марица в гордост за Пловдив е постижима цел, но изисква политическа воля, институционална координация и активно гражданско участие.

Форум Марица показа категорично, че в Пловдив съществува силна експертна и гражданска енергия за преосмисляне на ролята на река Марица в живота на града. Четирите работни групи очертаха разнообразни, но взаимнодопълващи се перспективи за нейното бъдеще – като природен оазис, достъпно публично пространство, културна и спортна сцена и зона за активно гражданско участие. Общото между всички визии е разбирането, че Марица не е периферия, а потенциален център на нова градска идентичност, в която устойчивост, приобщаване и екологично съзнание вървят ръка за ръка.

Резултатите от работилницата потвърждават нуждата от поетапен, интегриран и стратегически процес, който стъпва на бързи, видими подобрения, но се движи към дългосрочна трансформация чрез институционално ангажиране, планиране и междусекторно партньорство. Участниците демонстрираха, че гражданите не просто искат промяна, а са готови да бъдат част от нея – чрез доброволчество, съвместно планиране и постоянна грижа за реката.

На база на резултатите от Форума препоръчваме следните стъпки:

1. Припознаване на резултатите от Форума от страна на Община Пловдив и интегрирането им в дейностите на общината, касаещи реката и крайречните пространства.

2. Разработване на пътна карта и визия „Марица 2030“,

базирана на петте ключови принципа, изведени от групите: опазване на природната среда, физическа и визуална интеграция, системна поддръжка, гражданско сътворчество и стратегическо планиране.

3. Организиране на следващо издание – Форум Марица 2 – фокусирано върху приоритизиране на целите, включване на още по-широк кръг заинтересовани страни (включително бизнес и образователни институции) и разработване на пилотни действия.

4. Създаване на междуинституционален координационен механизъм, който да улесни взаимодействието между Община Пловдив, Басейнова дирекция, експерти, НПО и граждански инициативи по темата „Марица“.

5. Утвърждаване на подхода, използван във Форума, като работещ модел за участие в градското развитие – съчетаващ теренна работа, фасилитирани групи, плейсмейкинг методология и споделено създаване на визия.

6. Публичност и прозрачност на всички последващи стъпки.

Настоящият доклад е първата стъпка в посока устойчиво, съгласувано и приобщаващо бъдеще за река Марица. Той представлява обединена позиция и споделен възглед на организациите участвали в провеждането на Форум „Марица“ – Национални политики и местни решения за водните ресурси, включително членовете на Национална мрежа за развитие – „БГ Бъди Активен“, „Пловдив – Град за хората“ и „Екипът на София“. Отвъд готови решения, той предлага подход за действие, воден от обща грижа за природата и стремеж за град, който живее в синхрон с реката си. Организаторите и участниците във форума се обединяват около схващането, че само в пряко взаимодействие между община, граждани и експерти, Пловдив може да развие река Марица като символ на града.

Докладът е изготвен с финансовата подкрепа и под методологичното ръководство на БГ Бъди Активен.

ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО БЪДЕЩЕТО НА КРАЙРЕЧНИТЕ ПРОСТРАНСТВА НА РЕКА МАРИЦА В ПЛОВДИВ

Интегрирана визия и стратегически препоръки за развитието на река Марица като ключов обществен актив на град Пловдив

АВТОРИ НА ДОКЛАДА:
Зоя Георгиева – БГ Бъди Активен
Симеон Миланов – Екипът на София